

DOI 10.37491/UNZ.79.6
УДК 347.157

Ірина СЕРДЕЧНА¹

ДИТИНА ЯК УЧАСНИК ЗOBOB'ЯЗАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Визначено, що відповідно до положень цивільного законодавства зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь іншої сторони (кредитора) певне діяння, тобто виконати визначену договором або законом дію або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку. Доведено, що наявність визначеного кола суб'єктів зобов'язання (кредитора та боржника) є характерними рисами зобов'язального правовідношення. Проаналізовано наукові підходи та підходи, визначені в нормативно-правових актах щодо розуміння поняття «дитина». Визначено, що в Цивільному кодексі України поняття «дитина» використовується лише в деяких статтях (ч. 2 ст. 25, ч. 1 ст. 35, ч. 3 ст. 72, ч. 2 ст. 285, ч. 3 ст. 295, ч. 1, 4 ст. 1200, ч. 1 ст. 1242 та інші), вказано, що досліджувана категорія використовується дотично, а саме: при визначенні питання щодо правового статусу зачатої та ненародженої дитини, щодо особистих немайнових прав фізичних осіб, щодо питання відшкодування шкоди, спадкових правовідносин та інші. Обґрунтовано думку, що цивільне законодавство не ототожнює поняття «дитина» з особою до досягнення нею 18-річного віку, оскільки є такі категорії, як: «малолітня особа» та «неповнолітня особа». Встановлено, що у ст. 6 СК України визначено, що правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття. У сімейному законодавстві використовуються

¹ кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
serdechna.iryua@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-6417-7249>.

поняття «малолітня дитина» (до досягнення нею чотирнадцяти років) та «неповнолітня дитина» (дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років). Вважаємо, що ці поняття є тотожними до понять, визначених у ЦК України, а саме «малолітня особа» та «неповнолітня особа». Досліджено особливості участі дитини в зобов'язальних правовідносинах, зокрема в договірних та недоговірних. Визначено характерні ознаки участі дитини в договірних зобов'язальних правовідносинах: 1. Дитина до досягнення нею 14-річного віку виступає суб'єктом договірних зобов'язань, оскільки вона має право вчиняти дрібні побутові правочини; 2. Дитина може виступати суб'єктом договірних зобов'язань з досягненням нею 14-річного віку, при цьому обсяг її дієздатності розширюється; 3. Дитина має рівні права, тобто такі ж права як і інші суб'єкти зобов'язальних правовідносин; 4. Зобов'язальні правовідносини за участю дитини виникають щодо майнових та особистих немайнових благ; 5. Підставою виникнення правовідносин за участю дитини є юридичні факти. Розкрито законодавчий підхід щодо особливостей участі дитини, а саме малолітньої та неповнолітньої особи, в недоговірних зобов'язаннях, зокрема у зобов'язаннях щодо відшкодування шкоди.

Ключові слова: дитина, зобов'язання, зобов'язальні правовідносини, малолітня особа, неповнолітня особа.

Зобов'язальні правовідносини — це ті відносини, які є найбільш поширеними в сучасному суспільстві, саме тому вивчення питань, пов'язаних із їхніми учасниками є вчасними та актуальними. Невід'ємним елементом цивільних правовідносин є суб'єкти. Потребують детального дослідження положення щодо участі особи до досягнення нею вісімнадцятирічного віку в договірних та недоговірних зобов'язальних правовідносинах. Зокрема, необхідно вирішити питання щодо розуміння поняття «дитина» в межах сучасного цивільного та сімейного законодавства та його співставлення із суміжними поняттями.

Питання учасників зобов'язальних правовідносин у своїх працях розкрито такими вченими: М. М. Агарков, С. М. Бервено, Т. В. Боднар, М. І. Брагінський, С. Н. Братусь, В. В. Вітрянський, Н. Ю. Голубева, А. С. Довгерт, О. С. Йоффе, Т. С. Ківалова, О. О. Кот, О. Я. Кузьмич, В. В. Луць, Й. О. Покровський, В. І. Пушай, Є. А. Суханов, В. С. Толстой, Р. О. Халфіна, Г. Ф. Шершеневич, В. С. Щербина та ін.

Залежно від обсягу цивільної дієздатності деякі науковці присвятили увагу дослідженню питань вчинення правочинів фізичними особами: Є. П. Андреев, Т. В. Водоп'ян, О. С. Йоффе, Н. С. Кузнецова, В. В. Луць, Р. А. Майданик, М. В. Міщенко, С. В. Осипова, Є. О. Харитонов, В. П. Шахматов, Я. М. Шевченко та ін. Однак при цьому не приділена окрема увага питанню щодо участі дитини у зобов'язальних правовідносинах.

Специфікою зобов'язальних правовідносин є те, що вони відображають динаміку як цивільних прав, так і обов'язків [1, с. 634]. Цивільний кодекс України (далі — ЦК України) в ч. 1 ст. 509 визначає поняття

зобов'язання. У теорії цивільного права пропонують різні підходи до визначення поняття «зобов'язання». Одні автори акцентують увагу на необхідності зобов'язаної особи на вимогу уповноваженої вчинити певну дію чи утриматись від неї [2, с. 150]. Інші автори, визначаючи зобов'язання як правовідношення за участю кредитора та боржника, розкривають, яку ж дію може бути вчинено (передати майно, виконати роботу, надати послуги, сплатити гроші тощо) або утримання від дій [3, с. 119; 4, с. 442]. Також існує підхід щодо розуміння «зобов'язання» як поставленого перед собою певного завдання, обіцянки, що обов'язково мають бути виконані; грошовий позиковий документ [5, с. 380].

На відміну від речових правовідносин, характерними рисами зобов'язального правовідношення є наявність визначеного кола осіб учасників зобов'язання — суб'єктів зобов'язання (кредитора та боржника) [6, с. 386].

Поняття «суб'єкт» та «сторони» зобов'язання є різними за своїм змістом. В. М. Слома зазначає, що до суб'єктів зобов'язання необхідно віднести не лише сторони (кредитор і боржник) та інших осіб зі сторони боржника і кредитора, а також і третіх осіб. Сторони зобов'язання (кредитор і боржник) можуть бути представлені однією або кількома особами [7, с. 54].

Як правило, коли йде мова про суб'єктів зобов'язальних правовідносин, ми ведемо мову про фізичних осіб, юридичних осіб та інших учасників визначених цивільним законодавством загалом. У нашому дослідженні пропонуємо зосередити увагу саме на категорії «дитина». Тому дослідимо питання участі дитини в зобов'язальних правовідносинах.

Загалом для визначення поняття «дитина», звернемося як до нормативно-правових актів, так і до наукових підходів, у тому числі до дефініцій, які запропоновані у словниках.

У Конвенції про права дитини 1989 року (ст. 1) дитиною визначається кожна людська істота до досягнення нею 18-ти років, однак при цьому робиться акцент на те, що законодавством тієї чи іншої держави може бути передбачена можливість досягнути повноліття раніше [8]. Європейська конвенція про здійснення прав дітей 1996 року також застосовується до дітей, які не досягли вісімнадцятирічного віку [9].

У Конституції України визначення поняття «дитина» немає, однак врегульовано деякі положення щодо її прав, зокрема вказано на рівність прав дітей (ст. 52).

Звернемо увагу, що в ЦК України поняття «дитина» використовується лише в деяких статтях (ч. 2 ст. 25, ч. 1 ст. 35, ч. 3 ст. 72, ч. 2 ст. 285, ч. 3 ст. 295, ч. 1, 4 ст. 1200, ч. 1 ст. 1242 та інші) [10]. Досліджувана категорія використовується дотично, а саме при визначенні питання щодо правового статусу зачатої та ненародженої дитини, щодо особистих немайнових прав фізичних осіб, щодо питання відшкодування шкоди, спадкових правовідносин та інших. Цивільне законодавство не ототожнює поняття «дитина» з особою до досягнення нею 18-ти річного віку, оскільки є такі категорії, як: «малолітня особа» та «неповнолітня особа».

При цьому СК України в ч. 1 ст. 6 визначає дитиною особу до досягнення нею повноліття [11]. У сімейному законодавстві використовуються

поняття «малолітня дитина» (до досягнення нею чотирнадцяти років) та «неповнолітня дитина» (дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років). Вважаємо, що ці поняття є тотожними до понять, визначених у ЦК України.

Щодо наукових підходів, вони є такі. Дитина — це суб'єкт правовідносин, основні права якого відрізняються універсальним характером оскільки вони характерні для законодавства всіх країн без винятку. Іншими словами, кожна держава повинна забезпечити «мінімальний стандарт» невід'ємних прав для кожної дитини, незалежно від її статі, місця проживання, національності, громадянства, наявності або відсутності в неї сім'ї, її індивідуальних якостей тощо [12, с. 174]

У глумачних словниках запропоновано такі розуміння поняття «дитина»: маленька дівчинка або маленький хлопчик; син або дочка незалежно від їхнього віку; той або те, що успадкували характерні риси своєї епохи, свого середовища і т. ін. [3, с. 224]; хлопчик або дівчинка в ранньому віці [13, с. 1005]; хлопчик або дівчинка в ранньому дитячому віці [14, с. 590].

Про повноліття йде мова, коли дитина досягає відповідного віку, з якого отримує повну цивільну дієздатність. Повноліттям називають юридичну категорію визначеного законодавством віку, з досягненням якого особа набуває дієздатність, а також отримує певне коло прав та обов'язків [4, с. 202].

До досягнення повноліття дитина має два статуси: малолітньої особи та з досягненням чотирнадцятирічного віку — неповнолітньої. Під категорією «неповнолітня особа» розуміють: особу, яка не досягла віку, з якого закон визнає її повністю дієздатною [4, с. 165]; того, який не досяг повноліття [3, с. 611]; особу, якій не виповнилося 18 років. Правовий статус неповнолітніх має низку особливостей порівняно з правовим статусом повнолітніх [15, с. 144]. Цивільна дієздатність неповнолітніх існує не в повному обсязі.

Існує підхід, що неповнолітні поділяються на осіб, які не досягли 15 років — малолітні, та осіб віком від 15 до 18 років — неповнолітні. Дієздатність осіб від 15 до 18 років є більш широкою, ніж осіб, які не досягли 15 років [15, с. 144]. Однак ми не погоджуємося з таким підходом, оскільки вважаємо, що категорія «малолітня особа» не є частиною поняття «неповнолітня особа», вони існують окремо.

Відповідно до положень цивільного законодавства неповнолітньою є особа у віці від 14 до 18 років.

Інше поняття, що має значення для нашого дослідження, є «малолітня особа». У літературі пропонують такі визначення: той, який має мало років (про дітей, підлітків) [3, с. 507]; це вікова група неповнолітніх. Українське законодавство не розкриває поняття «малолітні», хоча окремі правові норми вказують на цю вікову категорію [16, с. 565], ними є особи до 14 років.

Також потрібно вирізнити поняття «ненароджена дитина». Погодилося з науковим підходом, що не доречно визнавати за ненародженою дитиною право на життя, оскільки більш доречно вести мову про законний

інтерес — потенційну можливість виникнення з часом (після народження) права на життя [17, с. 72].

Поширеним є підхід щодо ототожнення понять «дитина» та «неповнолітній» [18, с. 11]. На думку Т. М. Балашової, поняття «дитина» необхідно розглядати як родові поняття щодо всіх осіб, які не досягли 18-річного віку, «неповнолітній», «малолітній», «підліток» повинні охоплюватися цим єдиним поняттям, а в окремих випадках можуть бути використані як самостійні категорії [19, с. 35]. У свою чергу, Т. В. Лобанова пропонує використовувати поняття «дитини» як універсальне, оскільки всі інші визначення підпадають під цю категорію [20, с. 11]. Ми погоджуємося з науковим підходом, що поняття «дитина» охоплює осіб до досягнення ними вісімнадцятирічного віку.

У науці пропонують виділяти три підходи до визначення початку існування дитини як суб'єкта права — нормативний, консервативний етичний, прогресивний етичний підходи [21, с. 20–21].

Відповідно до положень чинного законодавства визначено два види цивільних зобов'язань — договірні та недоговірні [22, с. 54].

Підставою виникнення договірних зобов'язань у цивільному праві є договір, в окремих випадках підставою може бути рішення суду, при цьому договірні зобов'язання регулюють як майнові цивільно-правові відносини, так і господарсько-виробничі [23, с. 30].

Н. О. Тишук наводить вдалу класифікацію правочинів, які може вчиняти особа з частковою дієздатністю, а саме: правочини, визначені законом (ч. 1 ст. 31 ЦК України), тобто ті, які особа до 14 років має право вчиняти самостійно; правочини вчинені поза межами її цивільної дієздатності і які згодом були схвалені батьками (усиновлювачами), опікуном (ч. 1 ст. 221 ЦК України), або в разі, якщо буде доведено, що правочин вчинений на користь малолітньої особи і буде визнаний судом дійсним (ч. 2 ст. 221 ЦК України). Окрім укладення дрібних побутових правочинів, малолітні особи можуть здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом [24, с. 59].

Щодо осіб з неповною дієздатністю, то повне коло прав, які вони отримують відповідно до положень цивільного законодавства, визначено у ст. 32 ЦК України [10].

Виділимо основні ознаки, які характеризують участь дитини в договірних зобов'язальних правовідносинах:

1. Дитина до досягнення нею 14-річного віку виступає суб'єктом договірних зобов'язань, оскільки вона має право вчиняти дрібні побутові правочини (договір роздрібної купівлі-продажу, дарування, міни тощо). Вказані положення чітко врегульовані ст. 31 ЦК України. Щодо розуміння «правочину, який є дрібним побутовим, то з аналізу цивільного законодавства можливо виділити такі ознаки: задовольняє побутові потреби особи; відповідає її фізичному, духовному чи соціальному розвитку; стосується предмета, який має невисоку вартість» [10].

2. Дитина може виступати суб'єктом договірних зобов'язань з досягненням нею 14-річного віку, при цьому обсяг її дієздатності розширюється. Особа наділяється неповною цивільною дієздатністю. Крім вчинення

дрібних побутових правочинів, ст. 13 ЦК України надає цим суб'єктам цілу низку прав та обов'язків.

3. Дитина має такі ж права, як і інші суб'єкти зобов'язальних правовідносин. Погодимось з Ж. В. Завальною щодо питання рівності суб'єктів: варто вести мову про формальну рівність правосуб'єктності за волевиявлення вступу в правовідносини. Авторка наводить приклад відносин приватної сфери, де йдеться про рівноправність у правосуб'єктності при волевиявленні сторін [2, с. 148]. Особами до досягнення 14-річного віку укладається значна кількість договорів, серед них договір роздрібної купівлі-продажу, міни, отримання і дарування подарунків (при цьому вартість подарунків може виходити за поняття дрібних побутових), безоплатна передача та отримання іграшок у користування [24, с. 59–60; 25, с. 56]. Однак підтримуємо думку автора, що ті чи інші правочини, як правило, вчиняються малолітньою особою під контролем законних представників, які або присутні під час укладення того чи іншого договору або надають кошти на його укладення.

4. Зобов'язальні правовідносини за участю дитини виникають щодо майнових та особистих немайнових благ;

5. Підставами виникнення правовідносин за участю дитини є юридичні факти.

Щодо розуміння поняття недоговірних зобов'язань, то їх визначають як зобов'язання, які виникають не з договорів, а з інших правових наслідків, наприклад односторонніх правочинів, завдання шкоди та безпідставного набуття, збереження майна [26, с. 232].

Дитина виступає суб'єктом недоговірних зобов'язань, зокрема зосередимо увагу на зобов'язаннях із відшкодування шкоди.

На думку Ю. Ф. Беспалова, зобов'язання із відшкодування шкоди — це юридичний зв'язок між особою, яка завдала шкоду або створила загрозу завдання шкоди, і потерпілим, заснований на положеннях зобов'язального права, зміст якого складають права та обов'язки її учасників [27, с. 507]. Також зобов'язанням із відшкодування шкоди визначають як правове відношення, що виникає між особою, відповідальною за завдання шкоди, з одного боку, і особою, потерпілим від завдання шкоди — з іншого боку [28, с. 77].

Погодимось з науковим підходом Л. Я. Свистун, що недоговірні зобов'язання з відшкодування шкоди є охоронними правовідносинами, і це походить з їх сутності. У цих зобов'язаннях не завжди збігаються учасники, які є боржниками і які — кредиторами. Наприклад, згідно з ч. 4 ст. 1191 ЦК України не мають права зворотної вимоги до малолітньої або неповнолітньої особи батьки (усиновлювачі), опікун або піклувальник, а також заклад або особа, що зобов'язані здійснювати нагляд за малолітньою або неповнолітньою особою, які відшкодували шкоду, завдану цією особою [29, с. 208].

Відповідно до норм цивільного законодавства передбачено два підходи до питання відшкодування шкоди, залежно від віку дитини. По-перше, відшкодування шкоди особою до 14-ти років: а) малолітні не несуть відповідальності за завдану ними шкоду; б) відповідальність за шкоду, завдану

малолітніми, несуть батьки, усиновителі, опікуни (ст. 466 ЦК України) [15, с. 144]; в) якщо шкоду завдано малолітнім під час перебування під наглядом навчального, виховного, лікувального закладу, ці заклади та особи несуть майнову відповідальність за шкоду (ст. 446 ЦК України); г) вищезгадані суб'єкти звільняються від цивільно-правової відповідальності, якщо доведуть, що шкоду завдано не з їхньої вини.

По-друге, відшкодування шкоди завданої особою від 14-ти до 18-ти років: а) неповнолітні самостійно відшкодовують завдану ними шкоду; б) якщо в неповнолітнього відсутнє майно, достатнє для відшкодування шкоди, обов'язок відшкодування покладається на його батьків, усиновителів, піклувальників; в) субсидіарна (додаткова) відповідальність батьків, усиновителів, піклувальників настає, якщо вони не доведуть, що шкода сталася не з їхньої вини (ст. 447 ЦК України) [15, с. 144].

Отже, поняття «дитина» широко використовується в нормативно-правових актах цивільного та сімейного законодавства. Однак при цьому варто відмітити, що для ЦК України характерним є використання понять «малолітня особа» та «неповнолітня особа», при цьому розуміння категорії «дитина» охоплює їх. При цьому дитина є активним учасником договірних та недоговірних зобов'язальних правовідносин та отримує певне коло прав і обов'язків.

Список використаних джерел

1. Юридична енциклопедія : в 6 т. Редкол. : Ю. С. Шемпученко та ін. Київ : Укр. енцикл., 1998. Т. 2: Д–Й. 1999. 744 с.
2. Завальна Ж. В. Щодо питання про юридичну природу зобов'язання. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 147–150. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України*. URL : <https://bit.ly/3zCwWUi>.
3. Юридичні терміни. Тлумачний словник / за ред. В. Г. Гончаренка. 2-ге вид. Київ : Либідь, 2004. 320 с.
4. Большой юридический словарь / под ред. А. Я. Сухарева, В. Д. Зорькина, В. Е. Крутских. Москва : ИНФА-М, 1997. 790 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : Перун, 2004. 1440 с.
6. Енциклопедія цивільного права України / відп. ред. Я. М. Шевченко. Київ : Ін Юре, 2009. 952 с.
7. *Слома В. М.* Розмежування понять «особа», «суб'єкт», «сторона» в зобов'язальних правовідносинах. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2019. Том 30 (69), № 6. С. 51–55.
8. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/3y4SEQt>.
9. Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25.01.1996 р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/36ZJnNV>.
10. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435–IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <http://bit.ly/2w1seVb>.
11. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947–III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <http://bit.ly/3bHJv5O>.

12. *Летова Н. В.* Семейный статус ребенка: проблемы теории и практики. *Вестник Томского государственного университета. Право.* 2019. № 31. Научная электронная библиотека «КиберЛенинка». URL : <https://bit.ly/3744w9L>.
13. *Ожегов С. И.* Толковый словарь русского языка: около 100 000 слов, терминов и фразеологических выражений / под ред. Л. И. Скворцова. 28-е изд. Москва : Мир и Образование, 2016. 1376 с.
14. *Ушаков Д. Н.* Толковый словарь современного русского языка. Москва : Аделант, 2013. 800 с.
15. Юридична енциклопедія: в 6 т. Редкол. : Ю. С. Шемшученко та ін. Київ : «Укр. енцикл.» 1998. Т. 4: Н–П. 2002. 720 с.
16. Юридична енциклопедія: в 6 т. Редкол. : Ю. С. Шемшученко та ін. Київ : «Укр. енцикл.» 1998. Т. 3: К–М. 2001. 792 с.
17. *Капитонова Е. А.* Правовой статус неродившегося ребенка: новый подход к определению. *Известия ВУЗов. Поволжский регион. Общественные науки.* 2019. № 4 (52). *КиберЛенинка.* URL : <https://bit.ly/3i3zH1v>.
18. *Капитонова Е. А.* Конституционные обязанности ребёнка в Российской Федерации. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Пенза, 2010. 25 с.
19. *Балашова Т. Н.* Соотношение понятий «Ребенок» и «Несовершеннолетний» в законодательстве Российской Федерации. *Закон и право.* 2019. № 11. *КиберЛенинка.* URL : <https://bit.ly/3l8NWOn>.
20. *Лобанова Т. В.* Правовое положение ребенка в России и Великобритании (Англии): теоретико-правовой анализ. Дис. ... канд. юрид. наук. Уфа, 2006. 171 л.
21. *Капитонова Е. А.* Дуализм понятия «Ребенок» в конституционном праве России. *Известия ВУЗов. Поволжский регион. Общественные науки.* 2020. № 1 (53). *КиберЛенинка.* URL : <https://bit.ly/3BFgaGg>.
22. *Ігнатенко В. М.* Спільні риси й відмінності договірних і недоговірних зобов'язань. *Проблеми законності.* 2011. Вип. 114. С. 54–61.
23. *Кізлова О. С.* Використання дефініції «договірні зобов'язання» у сучасному законодавстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція.* 2013. Вип. 6–1 (2). С. 30–33. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського НАН України.* URL : <https://bit.ly/36XZXh4>.
24. *Тищук Н. О.* Дрібні побутові правочини» як основний вид правочинів, які вчиняють малолітні особи. *Прикарпатський юридичний вісник.* 2020. Вип. 1 (30). С. 59–62.
25. *Белов В. А.* Занимательная цивилистика: Вопросы гражданской правосубъектности и абсолютных субъективных гражданских прав. *Законодательство.* 2003. № 6. С. 54–59.
26. Мала енциклопедія приватного права / за ред. Ю. Л. Бошицького. Київ : Кондор, 2011. 362 с.
27. *Беспалов Ю. Ф.* Договорное право (2012). *Институт экономики и права Ивана Кушнера.* URL : <https://bit.ly/3rB1fYI>.
28. *Куракин И. А.* Соотношение ответственности за правомерное причинение вреда и обязательства вследствие причинения вреда. *Бизнес в законе.* 2011. № 3. С. 76–78.
29. *Свистун Л. Я.* Субъекты зобов'язань за законодавством України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.* 2013. № 1. С. 205–212. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського НАН України.* URL : <https://bit.ly/3i2aHkQ>.

Надійшла до редакції 04.01.2021

Iryna SERDECHNA

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

Child as a Participant in Obligatory Legal Relations

It is determined that, in accordance with the provisions of civil law, the obligation is a legal relationship in which one party (debtor) is obliged to perform a certain act in favour of the second party (creditor), that is, to perform an act determined by contract or law or to refrain from a certain action, and the creditor has the right to require the debtor to fulfil its duty. The presence of a certain number of persons participating in the obligation of the entities of the obligation (creditor and debtor) is a characteristic feature of the binding legal relationship. Scientific approaches and approaches outstanding in the normative legal acts on understanding the concept of «child» have been analyzed. It is proved that in the Civil Code of Ukraine the concept of «child» is used only in some articles (part 2 of article 25, part 1 of article 35, part 3 of article 72, part 2 of article 285, part 3 of article 295, part 1.4 of article 1200 part 1 of article 1242, etc.) at the same time this category is used regarding, that is, when determining the question regarding the legal status of a conceived and unborn child, regarding the personal non-property rights of individuals, regarding the issue of compensation for harm, hereditary legal relations, etc. It is justified that civil law does not identify the concept of «child» with a person before the age of 18. The peculiarities of the child's participation in binding legal relations, in particular in contractual and non-contractual relations, were studied. The characteristics of the child's participation in contractual binding legal relations are defined: 1. The child is subject to contractual obligations until he or she reaches the age of 14, as he or she has the right to engage in petty domestic transactions; 2. The child may be subject to contractual obligations at the age of 14, and the scope and capacity of the child is increased; 3. The child has the same rights as other subjects of binding legal relations. 4. Obligatory legal relations involving the child arise in relation to property and personal non-property benefits; 5. Legal facts are the basis for legal relations involving the child. The legislative approach is disclosed regarding the peculiarities of the participation of the child, namely a minor and juvenile person, in non-contractual obligations, in particular in obligations for compensation for harm.

Keywords: *child, obligations, obligatory legal relationship, juvenile person, minor.*